

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
MIĘDZYNARODOWEGO INSTYTUTU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
OD DNIA 1 STYCZNIA DO DNIA 31 GRUDNIA 2015 R.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 maja 2001 r. w sprawie ramowego wzoru sprawozdania z działalności fundacji (Dz. U. z 2001 r., Nr 50, poz. 529 ze zm.)

Międzynarodowy
Instytut
Społeczeństwa
Obywatelskiego

1. Nazwa fundacji:

Międzynarodowy Instytut Społeczeństwa Obywatelskiego

2. Siedziba i adres fundacji:

Ul. Klimczaka 17 lok. 95, 02-797 Warszawa

3. Aktualny adres do korespondencji:

Ul. Klimczaka 17 lok. 95, 02-797 Warszawa

4. Adres poczty elektronicznej (e-mail):

biuro@miso.org.pl

5. Numer i data wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym:

Krajowy Rejestr Sądowy nr 0000412377 z dnia 24.02.2012 r.

6. Statystyczny numer identyfikacyjny w systemie REGON:

146028040

7. Dane dotyczące członków Zarządu Fundacji:

(imię i nazwisko oraz pełniona funkcja):

- 1) Mateusz Komorowski – Prezes Zarządu
- 2) Maciej Pisz – Wiceprezes Zarządu
- 3) Sebastian Franciszek Wijas – Sekretarz Zarządu
- 4) Łukasz Tomasz Kołtunowicz – Członek Zarządu
- 5) Dariusz Michał Konik – Członek Zarządu
- 6) Klara Majcher – Członek Zarządu
- 7) Aleksandra Barbara Papierzańska – Członek Zarządu

8. Cele statutowe fundacji:

Celem Fundacji jest promowanie idei społeczeństwa obywatelskiego, krzewienie postaw obywatelskich oraz działanie na rzecz zwiększenia zaangażowania obywateli w życie publiczne i gospodarcze kraju, a w szczególności:

- a) pomoc w zdobywaniu i pogłębianiu wiedzy i kwalifikacji przydatnych obywatelom w ich działalności społeczno-politycznej oraz aktywności zawodowej;
- b) działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
- c) upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji;
- d) propagowanie samorządności;
- e) działanie na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy międzynarodowej;
- f) ułatwianie obywatelom kontaktów z instytucjami i organizacjami międzynarodowymi;

- g) rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
- h) upowszechnianie kultury fizycznej, sportu i turystyki;
- i) promocja i ochrona dziedzictwa przyrodniczego;
- j) upowszechnianie porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym;
- k) wspomaganie rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości.

9. Zasady, formy i zakres działalności statutowej fundacji:

Fundacja realizuje swoje cele poprzez:

- a) prowadzenie szeroko rozumianej działalności edukacyjnej, badawczej, informacyjnej, wydawniczej i publicystycznej;
- b) współpracę z krajowymi i zagranicznymi osobami fizycznymi i prawnymi, instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami oraz z organami administracji samorządowej i państwowej;
- c) aktywne uczestnictwo w życiu publicznym;
- d) występowanie z wnioskami i opiniami do właściwych władz, urzędów oraz sądów w sprawach związanych z celami Fundacji;
- e) ustanawianie i przyznawanie stypendiów i dotacji na rzecz osób fizycznych i prawnych, nie wyłączając członków Zarządu Fundacji;
- f) organizowanie i prowadzenie wykładów, debat, kursów, szkoleń, warsztatów, seminariów, konwersatoriów, sympozjów, konferencji, festiwali.

10. Realizacja celów statutowych w roku sprawozdawczym:

❖ I spotkanie w ramach Klubu Debat o Społeczeństwie Obywatelskim

W dniu 19 lutego 2015 roku odbyło się I spotkanie w ramach Klubu Debat o Społeczeństwie Obywatelskim z udziałem Pana Henryka Wujca – Doradcy Prezydenta RP oraz Pana Jerzego Borowczaka – Posła na Sejm RP.

„Klub Debat o Społeczeństwie Obywatelskim” to projekt uruchomiony w lutym 2015 roku przez Międzynarodowy Instytut Społeczeństwa Obywatelskiego oraz Fundację Konrada Adenauera w Polsce. Skierowany jest on do aktywnych liderów organizacji pozarządowych, think tanków, biznesu, kultury, nauki, polityki, administracji i mediów. Klub Debat jest platformą do ciekawych, swobodnych i merytorycznych dyskusji z wybitnymi postaciami życia publicznego o społeczeństwie obywatelskim oraz problemach, wyzwaniach i szansach współczesności. Ponadto, celem projektu jest promowanie idei społeczeństwa obywatelskiego, krzewienie postaw obywatelskich, zwiększenie poziomu partycypacji społeczno-obywatelskiej oraz uwrażliwienie uczestników debat na pewne obszary życia publicznego. Inicjatywa ta daje także szansę na wiele nieformalnych konwersacji, które pozwalają uczestnikom projektu na poznanie interesujących osób o podobnych zainteresowaniach, wymianę doświadczeń, pomysłów oraz budowanie networkingu liderów społeczeństwa obywatelskiego.

Goście Specjalni spotkania inauguracyjnego projekt to postacie, które od najmłodszych lat, bardzo aktywnie i konsekwentnie budują społeczeństwo obywatelskie w Polsce. Jak sami o sobie mówią są „*praktykami społeczeństwa obywatelskiego*”. Podczas spotkania podzielili się swoimi doświadczeniami w tym obszarze oraz powiedzieli jak z ich perspektywy wyglądał rozwój realizacji praw człowieka i wolności obywatelskich w naszym kraju. Henryk Wujec podkreślił, że patentem na zmianę ówczesnego systemu było prawo do tworzenia wolnych związków zawodowych, zaś momentem przełomowym i realną szansą na zmianę było powstanie „Solidarności”. Jerzy Borowczak zwrócił natomiast uwagę, że początek ruchów obywatelskich miał zazwyczaj miejsce w małych mieszkaniach, gdzie dyskutowano o wolności, demokracji, prawach obywatelskich i gdzie rodziły się plany protestów obywatelskich i akcji społecznych przeciwko władzy i systemowi. Goście spotkania mówili także m.in. o samorządzie pracowniczym, samorządzie terytorialnym, upodmiotowieniu, prawach obywatelskich czy stanie wojennym, który zabił – na szczęście na krótko – nadzieję na zmianę i lepsze jutro. Była także mowa o rozmowach Okrągłego Stołu, wyborach parlamentarnych w Polsce w 1989 roku, a także o ludziach, którzy przyczynili się do tego, że żyjemy dzisiaj w wolnym i niepodległym kraju.

Po wystąpieniach wprowadzających odbyła się druga część spotkania, podczas której uczestnicy debaty dyskutowali z Henrykiem Wujcem i Jerzym Borowczakiem m.in. o definicji społeczeństwa obywatelskiego, jego kondycji w Polsce oraz zastanawiali się nad tym w jaki sposób zmotywować obywateli do partycypacji społeczno-obywatelskiej i wpływania na ich najbliższe środowisko. Była także mowa o konieczności kształtowania odpowiedzialnych postaw obywatelskich i wychowania przyszłych odpowiedzialnych liderów społeczeństwa obywatelskiego. Podczas dyskusji padło także pytanie o to, w jaki sposób chcemy budować przyszłość. W tym kontekście szczególny potencjał został dostrzeżony wśród uczestników spotkania w organizacjach pozarządowych. Pan Henryk Wujec stwierdził, że „*Duch Solidarności jest w bluzach organizacji pozarządowych - są tam skupieni ludzie, którzy chcą zrobić coś dobrego*”.

❖ **II spotkanie w ramach Klubu Debat o Społeczeństwie Obywatelskim**

W dniu 18 marca 2015 roku odbyło się II spotkanie w ramach Klubu Debat o Społeczeństwie Obywatelskim z udziałem ks. Kazimierza Sowy i o. Macieja Zięby OP.

„Klub Debat o Społeczeństwie Obywatelskim” to projekt uruchomiony w tym roku przez Międzynarodowy Instytut Społeczeństwa Obywatelskiego oraz Fundację Konrada Adenauera w Polsce. Jest on platformą dla aktywnych liderów organizacji pozarządowych, think tanków, biznesu, kultury, nauki, polityki, administracji i mediów do ciekawych, swobodnych i merytorycznych dyskusji z wybitnymi postaciami życia publicznego o społeczeństwie obywatelskim oraz problemach, wyzwaniach i szansach współczesności. Celem projektu jest promowanie idei społeczeństwa obywatelskiego, krzewienie postaw obywatelskich, zwiększenie poziomu partycypacji społeczno-obywatelskiej oraz uwrażliwienie uczestników debat na pewne obszary życia publicznego. Inicjatywa ta daje także szansę na wiele nieformalnych konwersacji, które pozwalają uczestnikom projektu na poznanie interesujących osób o podobnych zainteresowaniach, wymianę doświadczeń,

pomysłów oraz budowanie networkingu liderów społeczeństwa obywatelskiego.

W drugiej odsłonie Klubu Debat głos zabrali przedstawiciele Kościoła Katolickiego, którzy aktywnie uczestniczą w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego w naszym kraju. Ks. Sowa mówił o czasach „Solidarności” oraz roli i znaczeniu Kościoła w zachodzących wówczas przełomowych zmianach. Zwrócił uwagę, że w latach 80' to właśnie w Kościele, będącym swoistego rodzaju azylem dla każdego – niezależnie od światopoglądu – rodziło się najwięcej inspirujących pomysłów i inicjatyw obywatelskich. Zdradził także w jaki sposób ewaluowało jego rozumienie pojęcia społeczeństwa obywatelskiego. Od początkowego przyjęcia, iż negacja i sprzeciw wobec władzy stanowią wystarczającą dozę aktywności obywatelskiej, po konstatację, że takie myślenie mocno zawęża horyzont. Została poruszona również kwestia dotycząca wykorzystanego i niewykorzystanego potencjału mediów katolickich w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego oraz korelacja między aktywnością religijną a obywatelską. Ojciec Zięba zdefiniował społeczeństwo obywatelskie cytując wybitnych myślicieli i teoretyków polityki, takich jak m.in. L. Diamod, E. Gellner czy A. Tocqueville. Podkreślił doniosłą rolę Kościoła w budowaniu dobra wspólnego oraz jego znaczenie dla demokracji. Mówił także czym jest istota demokracji i społeczeństwa obywatelskiego, co je tworzy oraz jak te czynniki funkcjonują w polskiej rzeczywistości.

W drugiej części spotkania, mającej formę moderowanej dyskusji, zastanawiano się nad takimi zagadnieniami jak:

- Kościół katolicki a rozwój społeczeństwa obywatelskiego;
- idea społeczeństwa obywatelskiego w nauczaniu społecznym Kościoła;
- kościelny trzeci sektor a społeczeństwo obywatelskie;
- religijność a aktywność obywatelska Polaków;
- integracyjna funkcja Kościoła parafialnego w kontekście społeczeństwa obywatelskiego;
- rola mediów katolickich w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego.

Zadawano również szereg pytań m.in. o to czy dyskurs polityczny nad społeczeństwem obywatelskim może być oderwany od wartości? W jakim sensie wartości podstawowe mogą być przedmiotem wspólnej troski Kościoła i społeczeństwa obywatelskiego? Ilu i jakich wartości potrzebuje współczesne społeczeństwo obywatelskie (tzw. minimum moralne)? Czy wyższy poziom religijności sprzyja aktywności obywatelskiej? Co Kościół może lub powinien zrobić, aby kondycja społeczeństwa obywatelskiego była lepsza?

Rozważano także wpływ Internetu na skuteczność i trwałość inicjatyw społecznych, rolę hierarchii kościelnej we wspieraniu aktywności obywatelskich. Zastanawiano się jak daleko i czy w ogóle Kościół powinien angażować się w politykę. O. Zięba stwierdził, że *„Kościół, jako <germen unitatis> - zasiew jedności, powinien budować przestrzeń pojednania, porozumienia i przebaczenia, przekraczać partyjność i uczyć szacunku do przeciwników”*.

❖ **MISO współorganizatorem debaty pn. „Niemieckie uregulowania dotyczące płacy minimalnej w świetle prawa UE”**

W dniu 22 kwietnia 2015 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego odbyła się debata pod patronatem Dziekana WPIA UW prof. dr hab. Krzysztofa Rączki pn. „*Niemieckie uregulowania dotyczące płacy minimalnej w świetle prawa UE*”. Wydarzenie zorganizowane zostało przez Międzynarodowy Instytut Społeczeństwa Obywatelskiego oraz Interdyscyplinarne Koło Naukowe Prawa Niemieckiego i Niemieckiej Kultury Prawnej UW. W debacie udział wzięli m.in. prof. Jan Barcz, prof. Tomasz Giaro oraz dr hab. Anna Zawadzka-Łojek, która moderowała dyskusję.

Uczestników spotkania powitał Sekretarz Fundacji MISO Sebastian Wijas, po czym oficjalnego otwarcia i wprowadzenia do debaty dokonał Prodziekan Wydziału Prawa i Administracji UW prof. Tomasz Giaro.

Prof. Jan Barcz na początku swojego wystąpienia zwrócił uwagę na dotychczasowy brak pogłębionych analiz traktujących o problemie relacji niemieckich przepisów o płacy minimalnej do prawa UE. Prof. Barcz podniósł, że w jego przekonaniu niemiecka ustawa poszerza definicję pracowników delegowanych wobec tej zawartej w prawie pochodnym UE, co zrodziło sprzeciw zainteresowanych przedsiębiorców. Podkreślił, że w odniesieniu do transportu tranzytowego można mieć wątpliwości, co do zgodności tych regulacji ze swobodami rynku wewnętrznego UE.

Druga część spotkania przybrała formułę moderowanej dyskusji. Pytania zadawane były przez gości reprezentujących różne środowiska, w tym przedstawiciele Zrzeszenia Międzynarodowych Przewoźników Transportowych oraz ośrodków akademickich. Poruszane przez uczestników dyskusji zagadnienia dotyczyły m.in.: zarzutu protekcjonizmu stosowanego przez RFN poprzez regulacje takie jak Mindestlohngesetz (z niem. Ustawa o płacy minimalnej). Wyrażano obawy, że za niemieckimi przepisami nastąpią podobne regulacje ze strony innych państw tzw. Starej Europy, co każe zastanowić się nad istotą swobód rynku wewnętrznego i ich znaczenia dla państw członkowskich UE. Pytający wskazywali, że na ocenę spornych przepisów w przypadku branży transportowej wpływ może mieć odmienność sposobu obliczania wynagrodzenia kierowców w Polsce i Niemczech. Dyskusje zdominowały pytania dotyczące sytuacji przewoźników transportowych po wprowadzeniu spornych przepisów. Przedstawiciele tej grupy skarżyli się na szereg komplikacji związanych z procedurami i wymogami formalnymi stawianymi w związku z nowymi przepisami o płacy minimalnej w Niemczech.

Członek Zarządu Interdyscyplinarnego Koła Naukowego Prawa Niemieckiego i Niemieckiej Kultury Prawnej Mateusz Muchel na zakończenie serii pytań przekonywał, że w świetle prawa UE Mindestlohngesetz nie powinna dotyczyć przewozów tranzytowych przez terytorium Niemiec, z uwagi na brak elementu długotrwałości delegowania, który jest wymagany w prawie pochodnym UE dla uznania pracownika za pracownika delegowanego.

W dyskusji zgodnie podkreślano, że na dalszy tok wydarzeń kluczowy wpływ będzie miała oczekiwana analiza ustawy o płacy minimalnej, dokonana przez Komisję Europejską.

❖ **Prof. Marek Chmaj członkiem Rady Programowej MISO**

W dniu 16 lutego 2015 roku prof. dr hab. Marek Chmaj został członkiem Rady Programowej Międzynarodowego Instytutu Społeczeństwa Obywatelskiego. Prof. Chmaj to absolwent Wydziału Prawa i Administracji UMCS (1990-1994 r.) oraz Wydziału Politologii UMCS (1991-1993 r.). W 1994 r. na Wydziale Politologii UMCS uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych na podstawie rozprawy doktorskiej pt.: „Sejm X kadencji w transformacji systemu politycznego RP”. W 2001 r. na Wydziale Prawa UwB uzyskał stopień doktora habilitowanego nauk prawnych na podstawie pracy habilitacyjnej pt.: „Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1991-1997 (I i II kadencja). Studium prawnoustrojowe”. Postanowieniem Prezydenta RP z 11 lutego 2009 r., uzyskał tytuł naukowy profesora nauk prawnych.

Stypendysta Research Support Scheme (1997-1988) oraz Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej (1999 r.). Uczestnik ponad stu konferencji naukowych. Długoletni redaktor naczelny czasopisma „Athenaeum”, członek rad naukowych i programowych licznych czasopism naukowych. Wykładał na wielu Uniwersytetach krajowych (UMCS, UMK, UWM) i zagranicznych, m.in. w Castellon (Hiszpania), Bari (Włochy), Rydze (Łotwa), Bańskiej Bystrzycy (Słowacja), Barcelos (Portugalia), Sewilla (Hiszpania). Kierownik Katedry Prawa Publicznego na Wydziale Prawa SWPS. Autor wielu projektów ustaw oraz licznych nowelizacji. Stały ekspert sejmowej Komisji Nadzwyczajnej do Rozpatrzenia Niektórych Projektów Ustaw z Zakresu Prawa Wyborczego, senackiej Komisji Ustawodawczej oraz senackiej stałej Podkomisji do Spraw Zmian w Konstytucji. Ekspert Instytutu Spraw Publicznych. Praktykujący radca prawny. Autor lub współautor kilkudziesięciu publikacji książkowych, ponad dwustu innych publikacji oraz kilkudziesięciu opinii prawnych na zlecenie Sejmu, Senatu, Kancelarii Prezydenta RP i wielu ministerstw. Aktywnie działający pro bono: członek Rady Fundacji Edukacyjnej Przedsiębiorczości. Arbiter w Sądzie Polubownym przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Warszawie.

❖ **MISO organizatorem Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej o referendum 2015**

W dniu 31 sierpnia 2015 roku w Warszawie, na terenie Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w sali im. Konstytucji 3 Maja, odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „Referendum 2015: za czy przeciw proponowanym rozwiązaniom?”, zorganizowana przez Międzynarodowy Instytut Społeczeństwa Obywatelskiego pod patronatem honorowym Marszałka Sejmu RP Małgorzaty Kidawy-Błońskiej. Tematem obrad toczących się w ramach Konferencji była wielopłaszczyznowa analiza zagadnień będących przedmiotem ogólnokrajowego referendum zarządzanego Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na dzień 6 września 2015 r.

Partnerem Wydarzenia był Komitet Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk oraz Przewodniczący Komisji Ustawodawczej Senatu RP dr Piotr Zientarski. Patronat medialny nad Konferencją objął Dziennik Gazeta Prawna oraz Radio TOK FM.

Uroczystego otwarcia Konferencji dokonał Mateusz Komorowski, Prezes Międzynarodowego Instytutu Społeczeństwa Obywatelskiego.

W dalszej kolejności zaproszonych gości przywitał Senator RP dr Piotr Zientarski, który wyraził nadzieję, że wydarzenie to będzie szansą na poprawienie jakości prowadzonej w Polsce dyskusji nad istotnymi kwestiami ustrojowo-politycznymi. Następnie głos zabrał prof. Mirosław Wyrzykowski, Przewodniczący Komitetu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk. Zwrócił on uwagę na doniosłe znaczenie organizowanego przez MISO Wydarzenia, wskazując, że sformułowane w trakcie Konferencji tezy mogą mieć istotny wpływ na kształtowanie dyskursu publicznego w Polsce. Stwierdził również, że instytucja referendum ogólnokrajowego przewidziana w art. 125 ust. 2 Konstytucji RP jest bardzo silnym instrumentem demokracji bezpośredniej, jednak niewłaściwie stosowana może prowadzić do wypaczenia mechanizmów demokratycznych.

Pierwszy panel pt. „Jednomandatowe okręgi wyborcze w wyborach do Sejmu – za czy przeciw?”, dotyczył pierwszego pytania referendalnego, odnoszącego się do kwestii wprowadzenia do polskiego porządku prawnego jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu RP. Jego moderatorem był Maciej Pisz, Wiceprezes MISO oraz Doktorant Katedry Prawa Konstytucyjnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Dokonał on wprowadzenia do tematu i podkreślił, że pierwsze z pytań referendalnych – w odróżnieniu od dwóch pozostałych – odnosi się w sposób bezpośredni do materii konstytucyjnej, objętej zakresem art. 96 ust. 2 Konstytucji RP (zasada proporcjonalności wyborów do Sejmu). Zwrócił ponadto uwagę m.in. na fakt, że w środowisku konstytucjonalistów i politologów zarysowały się poważne rozbieżności poglądów w zakresie kwestii zgodności z Konstytucją materii pierwszego pytania referendalnego. W ramach pierwszego panelu jako referenci wystąpili:

- Prof. Ryszard Chruściak, Kierownik Zakładu Systemów Politycznych w Instytucie Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego
- Prof. Bartłomiej Michalak, Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu
- Prof. Wojciech Orłowski, Kierownik Katedry Prawa Konstytucyjnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
- Prof. Krzysztof Skotnicki, Kierownik Centrum Studiów Wyborczych Uniwersytetu Łódzkiego, Kierownik Zakładu Prawa Konstytucyjnego Porównawczego Uniwersytetu Łódzkiego, Prezes Polskiego Towarzystwa Prawa Konstytucyjnego
- Prof. Piotr Uziębło, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego,
- Prof. Jan Wawrzyniak, Kierownik Katedry Prawa Konstytucyjnego Akademii Leona Koźmińskiego, Członek Honorowy Rady Naukowej Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk.

Przedstawione w ramach panelu wystąpienia poruszały oprócz kwestii *stricto* prawnych również kwestie politologiczne oraz socjologiczne związane z propozycją wprowadzenia jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu.

Pierwszy z panelistów, prof. Ryszard Chruściak opowiedział się przeciwko propozycji wprowadzenia jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu, a zatem przeciwko zmianie systemu wyborczego w wyborach sejmowych z proporcjonalnego na większościowy. Podkreślił on jednocześnie, że aktualny system wyborczy jest skuteczny,

ponieważ nie ma w nim rozdrobnienia partyjnego uniemożliwiającego utworzenie rządu.

Drugi z panelistów, prof. Bartłomiej Michalak zarzucił z kolei brak precyzyjności w sformułowaniu pierwszego pytania referendalnego, wskazując, że w ramach tak sformułowanego pytania referendalnego nie jest rozstrzygana kwestia, jaki konkretnie wariant systemu większościowego jest preferowany przez Naród jako suwerena.

Jako kolejny zabrał głos prof. Wojciech Orłowski, który podobnie jak prof. Ryszard Chruściak, opowiedział się przeciwko zmianie systemu wyborczego w wyborach do Sejmu z proporcjonalnego na większościowy. Zauważył on jednocześnie, że środowiska pragnące wprowadzić jednomandatowe okręgi wyborcze nie powinny oponować za zmianą całego prawa wyborczego, lecz raczej powinny rozważyć wprowadzenie zmian w zakresie wykonywania przez posłów mandatu przedstawicielskiego.

Prof. Krzysztof Skotnicki zwrócił natomiast uwagę, że wprowadzenie jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu jest istotną kwestią ustrojową i wspomniał o pojawiających się wątpliwościach w przedmiocie jego prawnej dopuszczalności w zakresie materii pierwszego pytania referendalnego. Podkreślił on jednocześnie, że – w celu uniknięcia wątpliwości w zakresie zgodności z Konstytucją pytań referendalnych – referenda powinny być poddawane ocenie Trybunału Konstytucyjnego z punktu widzenia ich zgodności z Konstytucją. Prof. Skotnicki zasygnalizował jednocześnie pojawiające się wątpliwości, czy parlament – który został wybrany przy niskiej frekwencji wyborczej – jest w ogóle legitymowany do radykalnej zmiany systemu wyborczego w zakresie objętym pierwszym pytaniem referendalnym.

Następny z prelegentów, prof. Piotr Uziębło ukazał wady jednomandatowych okręgów wyborczych. Wady te objawiają się m.in. w tym, że w przypadku przyjęcia większościowego systemu wyborczego i wprowadzenia jednomandatowych okręgów wyborczych mniejszość głosujących może teoretycznie mieć większość głosów w Sejmie, co z kolei prowadzi do braku należytej reprezentacji części wyborców. Prof. Uziębło wskazał możliwe do wystąpienia deformacje na przykładzie polskiego systemu wyborczego w wyborach samorządowych (na przykładzie takich miejscowości jak: Kutno, Rumia, Kędzierzyn Koźle, Bytom). Zaproponował on jednocześnie rozważenie zmiany systemu wyborczego w zakresie wprowadzenia systemu pojedynczego głosu przechodniego.

Ostatni z prelegentów, prof. Jan Wawrzyniak zwrócił uwagę, że zarządzane na 6 września 2015 r. referendum jest wyrazem frustracji społecznej. Podkreślił on jednocześnie, że materia pytań referendalnych nie powinna zwiierać pytania o jednomandatowe okręgi wyborcze, a sama instytucja referendum powinna służyć przede wszystkim wartościom, a nie być wykorzystywana instrumentalnie przez osoby piastujące władzę.

W trakcie drugiej części panelu referenci wypowiedzieli się z kolei m.in. na temat prawnej dopuszczalności i zgodności z Konstytucją materii objętej pierwszym pytaniem referendalnym. Za zgodnością z Konstytucją materii pierwszego pytania referendalnego wypowiediany był argument, że w świetle obowiązującej ustawy zasadniczej (art. 4 ust. 2) Naród jako suweren może

sprawować władzę w sposób bezpośredni, a w konsekwencji może zdecydować o kwestii wprowadzenia jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu. Natomiast opozycjoniści wobec takiego poglądu powoływali się na art. 235 Konstytucji RP, który nie przewiduje możliwości zmiany ustawy zasadniczej przez Naród w drodze referendum, a w konsekwencji nie daje Narodowi możliwości zdecydowania w referendum o zmianie systemu wyborczego w wyborach do Sejmu z proporcjonalnego na większościowy. W ramach panelu prelegenci odwoływali się niejednokrotnie do przykładów rozwiązań ustrojowych z innych państw. W oparciu o systemy funkcjonujące w innych krajach świata m.in. Nowej Zelandii czy Irlandii paneliści proponowali m.in. możliwe do wprowadzenia rozwiązania w zakresie usprawnienia systemu wyborczego. Podczas dyskusji plenarnej – stanowiącej zwieńczenie tego panelu – swoje opinie wypowiadali m.in. dr Michał Urbańczyk – adiunkt na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, dr Jarosław Flis z Instytutu Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz dr Piotr Zakrzewski z Instytutu Politologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

Drugi panel pt. „Finansowanie partii politycznych z budżetu państwa – za czy przeciw?” przedstawiał problematykę drugiego pytania referendalnego. Moderatorem był Mateusz Komorowski, Prezes Fundacji MISO, który wprowadził uczestników w problematykę zagadnienia. W ramach drugiego panelu jako referenci wystąpili wybitni przedstawiciele świata nauki. W gronie prelegentów znaleźli się:

- Dr Mariusz Bidziński, Wydział Prawa Uniwersytetu SWPS
- Dr Jarosław Flis, Instytut Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego
- Prof. Andrzej Gorgol, Kierownik Katedry Prawa Administracyjnego i Finansowego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Zielonogórskiego
- Prof. Bartłomiej Michalak, Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu
- Dr Renata Mieńkowska-Norkiene, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego
- Prof. Ryszard Piotrowski, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego

Pierwszy z panelistów, dr Mariusz Bidziński stwierdził, że obecny system finansowania partii politycznych jest niedoskonały i wymaga wielu zmian, jednak zupełne odcięcie finansowania budżetowego może oznaczać ubiznesowanie partii politycznych i stworzenie z nich podmiotów gospodarczych funkcjonujących w parlamencie. Brak finansowania z budżetu mógłby także – zdaniem dr. Bidzińskiego - wpływać na to, że posłowie i senatorowie utracą swój wolny mandat i będą reprezentowali określone grupy biznesu i utraciliby wolność wyrażania swojego stanowiska. Dr Bidziński opowiedział się m.in. za tym, by środki z budżetu państwa, które przeznaczone są na partie polityczne, były przekazywane także tym ugrupowaniom, które uzyskują mniejsze wyniki w wyborach parlamentarnych. Zwrócił również uwagę, na potrzebę zwiększenia kontroli finansowania partii i dostępu do jej sprawozdań finansowych.

Drugi z panelistów – dr Jarosław Flis zauważył, że pytanie referendalne dotyczące finansowania partii z budżetu państwa jest nieostre i może oznaczać wszystko. O ile bowiem pytanie dotyczące Jednomandatowych Okręgów Wyborczych jest na dużym poziomie niejednoznaczności, to jednak wyznacza jakiś kierunek zmian, to pytanie dotyczące finansowania może oznaczać zmiany w obu kierunkach, a więc likwidację finansowania partii z budżetu państwa, jak i jego zwiększenie. To pytanie to "podręcznikowy przykład populizmu" – stwierdził dr Flis. Podzielił on natomiast stanowisko dr. Bidzińskiego w kwestii zwiększenia kontroli finansów partii politycznych dodając jednak, iż należy nakłonić partie do ujawniania wszystkich dochodów, a nie tylko tego, co jest ujawniane obecnie.

Jako kolejny zabrał głos prof. Bartłomiej Michalak, który również wskazał na wstępie swojego wystąpienia na brak skonkretyzowania pytania referendalnego. W opinii prof. Michalaka, obecny system finansowania partii politycznych sprzyja największym ugrupowaniom, bowiem duże partie otrzymują najwięcej pieniędzy. Zauważył on z kolei, że finansowanie partii z budżetu jest standardem we wszystkich rozwiniętych, demokratycznych krajach Europy zachodniej. "Nie widzę realnego modelu alternatywnego, który byłby pozbawiony istotnego zagrożenia, czyli z klientelizowania przez bogatych patronów, czy wprost skorumpowania" – przekonywał prof. Michalak i wskazał jednocześnie, że $\frac{3}{4}$ Polaków jest przeciw finansowaniu partii politycznych z budżetu państwa. Według eksperta, główne problemy obecnego modelu finansowania partii to: nadzór nad finansami, enigmatyczność sprawozdań, powierzchowność kontroli PKW i KBW oraz fasadowa kontrola społeczna. Należy zatem – w ocenie prof. Michalaka – postawić na pełną przejrzystość finansów partyjnych, wprowadzając być może elektroniczny system/rejestr wydatków partyjnych – wszystkiego, na bieżąco.

Prof. Andrzej Gorgol stwierdził, że obecny system finansowania partii politycznych z budżetu państwa jest bardzo zły i należy go zmienić. Zagrożeniem - wg prof. Gorgola – jest m.in. "zabetonowanie" sceny politycznej. Zwrócił on uwagę, że raporty m.in. Rady Europy postulują mieszany model finansowania partii, przy dominującym udziale instrumentu finansowania prywatnego. Być może należałoby rozważyć 1% odpis od podatku czy zwolnienie podatkowe, które mogłoby obejmować nie tylko partie polityczne, ale także np. związki zawodowe - mówił. Prof. Gorgol zaznaczył także, że należy dyskutować nie tylko o systemie finansowania partii politycznych, ale szerzej, o systemie finansowania polityki. Zastanawiał się również jak to jest, że partie polityczne nie mają zdolności samofinansowania, a biorą kredyty w bankach. Prof. Gorgol stwierdził na koniec, że partie polityczne stają się podmiotami wykonującymi funkcje publiczne, dlatego też otrzymują one środki publiczne z budżetu państwa.

Następny z prelegentów, dr Renata Mieńkowska-Norkiene przedstawiła analizę politologiczno-socjologiczną omawianego zagadnienia. Jej zdaniem należy pozostawić obecny system finansowania partii politycznych, wprowadzając w nim jednak kilka zmian – być może zaimplementować do niego niektóre rozwiązania z innych państw. Dr Mieńkowska-Norkiene zauważyła, że tylko w 6 państwach Rady Europy funkcjonuje model finansowania partii politycznych z dominującą cechą finansowania prywatnego – w pozostałych mamy do czynienia z finansowaniem publicznym, tak jak w Polsce. Ponadto, zwróciła ona uwagę, że Szwecja nie ma dobrego systemu transparentności finansowania partii politycznych, jednak nikt nie chce tam tego zmieniać. Dlaczego? Ponieważ społeczeństwo ma zaufanie do polityków.

U nas jest odwrotnie, dlatego też polskie społeczeństwo chce większej jawności finansowania partii. Dr Mieñkowska-Norkiene zastanawiała się również nad tym, czy kontrola finansów partii powinna pozostać w PKW czy może lepszym rozwiązaniem byłoby przekazanie tych kompetencji NIK. Stwierdziła także, że zmniejszenie finansowania partii politycznych nie jest dobrym pomysłem, a koncepcja 1% podatku dla partii nie sprawdzi się, ponieważ w Polsce jest problem nawet z przekazywaniem 1% na chore dzieci, więc na partie polityczne tym bardziej. Na zakończenie wystąpienia dr Mieñkowska-Norkiene przedstawiła swoje rekomendacje - należy:

- o pozostawić prawne regulacje finansowania partii w niezmienionej formie, zastanawiając się jednak nad obniżeniem progu dostępności do publicznego finansowania czyli dopuszczenia większej ilości partii mniejszych do finansowania z budżetu państwa;
- o wzmocnić kontrolę finansowania partii oraz instytucje kontrolne;
- o wprowadzić elektroniczną sprawozdawczość;
- o zachęcić organizacje pozarządowe do systematycznego, obywatelskiego kontrolowania i analizowania finansów partii politycznych;
- o zwiększyć konkretność sprawozdań finansowych partii;
- o zmusić partię do inwestowania większej ilości pieniędzy na fundusz ekspercki.

Ostatni z prelegentów, prof. Ryszard Piotrowski stwierdził, że niechęć do partii politycznych możemy zaobserwować od bardzo dawna - jest to spowodowane wieloma czynnikami. Określił obecny system finansowania partii politycznych w Polsce jako system mieszany. Prof. Piotrowski podkreślił, że należy wzmocnić społeczeństwo obywatelskie w naszym kraju i stworzyć Fundusz Rozwoju Demokracji.

W trakcie dyskusji podczas tego panelu, padały ze strony uczestników Konferencji następujące pytania: Co należy zaimplementować z innych systemów finansowania partii do Polski? Czy jeżeli zwiększy się jawność finansów partii, to czy powinny one otrzymywać tyle samo, więcej, czy mniej pieniędzy z budżetu? Jeżeli pytanie referendalne dot. finansowania partii politycznych jest nieostre, to po co w ogóle je zadawać – jaki jest tego sens? Czy kontrolowaniem sprawozdań finansowych partii powinna zajmować się PKW czy może NIK? Czy pomysł dot. elektronicznej sprawozdawczości nie powinien być mocnym postulatem de lege ferenda?

Ostatni panel pt. „Zasada ogólna rozstrzygnięcia wątpliwości co do wykładni przepisów prawa podatkowego na korzyść podatnika – za czy przeciw?”, moderował Sebastian Wijas – Sekretarz Fundacji. W dyskusji wzięli udział wybitni teoretycy i praktycy z dziedziny prawa podatkowego:

- Prof. Elżbieta Chojna-Duch, Członek Rady Polityki Pieniężnej, Katedry Prawa Finansowego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego
- Włodzimierz Gurba, Zastępca Dyrektora Departamentu Polityki Podatkowej w Ministerstwie Finansów
- Prof. Andrzej Gorgol, Kierownik Katedry Prawa Administracyjnego i Finansowego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Zielonogórskiego
- Prof. Hanna Litwińczuk, Kierownik Katedry Prawa Finansowego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego
- Prof. Adam Mariański, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego

– Adw. Radosław Potrzeszcz, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

W trakcie dyskusji dokonano wielu interesujących spostrzeżeń. Na szczególną uwagę zasługuje refleksja prof. Elżbiety Chojnej-Duch, która stwierdziła, że pytanie odnoszące się do zasady *in dubio pro tributario* zostało w istocie „skonsumowane” nowelizacją Ordynacji podatkowej, która wejdzie w życie 1 stycznia 2016 roku. Prof. Chojna-Duch zwróciła również uwagę, że pytanie referendalne odnosi się do wątpliwości co do wykładni prawa, natomiast nowe sformułowanie wprowadzone do Ordynacji mówi o wątpliwościach co do treści przepisów prawnych. Swoją wypowiedź zakończyła konstatacją, że zasada *in dubio pro tributario* może istotnie kolidować z art. 21 rzeczony ustawy, który mówi o zaufaniu strony postępowania podatkowego do organu podatkowego.

Włodzimierz Gurba zwrócił uwagę, że sformułowanie zasady *in dubio pro tributario*, która zacznie obowiązywać 1 stycznia 2016 roku generuje pytanie: kto i według jakich kryteriów będzie rozstrzygał dane wątpliwości. Według niego zastosowanie określenia „rozstrzyga się” uwypukla brak adresata tego obowiązku.

Bardzo istotne było również spostrzeżenie prof. Andrzeja Gorgola, który przypomniał, że system prawny oparty jest na Konstytucji i tworzy wraz z nią zespół wartości aksjologicznych. Ważne są one z punktu widzenia występowania luk prawnych i ochrony interesu publicznego. Według prof. Gorgola pokazuje to, że reguły konstytucji konkretyzują prawo. Zauważyć można również że Konstytucja RP daje szereg gwarancji podmiotom, które zobowiązane są do ponoszenia ciężarów z tytułu podatków i innych danin publicznych.

W ostatniej części dyskusji paneliści zgodnie stwierdzili, że wprowadzenie do Ordynacji podatkowej zasady *in dubio pro tributario* nie spowoduje zwiększenia ilości sporów podatkowych, których przedmiotem są wątpliwości co do wykładni prawa.

❖ **MISO po raz trzeci uczestnikiem "Club of Gdańsk"**

Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia wraz z Miastem Gdańsk zorganizowało w dniach 3-6 września 2015 roku trzecią edycję przedsięwzięcia pod nazwą „Club of Gdańsk” – spotkanie polskich i rosyjskich młodych liderów. W projekcie uczestniczy od samego początku Międzynarodowy Instytut Społeczeństwa Obywatelskiego - w tym roku reprezentowany przez Michała Sadłowskiego.

„Club of Gdańsk” jest cyklicznym spotkaniem młodych i dynamicznych osób z Polski i Rosji, aktywnie uczestniczących w życiu publicznym na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym. Celem tej inicjatywy jest stworzenie sieci młodych liderów, chętnych do budowania nowych i poprawę istniejących kontaktów między lokalnymi społecznościami obu sąsiadujących ze sobą krajów.

Projekt został podzielony w tym roku w następujący sposób. Pierwszego dnia Dyrektor Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia zaprosił uczestników „Club of Gdańsk” na powitalną kolację. 4-5 września były Ambasador Wielkiej Brytanii Charles Crawford, poprowadził szkolenie z negocjacji i wystąpień publicznych. Przedstawił podstawowe aspekty teorii

współczesnej negocjacji oraz jej techniki, udzielił uczestnikom praktycznych rad, które są kluczowe dla profesjonalnej mediacji (Anchoring, Framing, Reflecting, Active Listening). Szkolenie zostało poparte przykładami, wziętymi z wieloletniego doświadczenia w dyplomacji na wysokim szczeblu. Program został uzupełniony również o seminarium z protokołu dyplomatycznego oraz warsztaty w Europejskim Centrum Solidarności.

Uczestnicy mieli również okazję wykorzystać zdobytą podczas szkolenia wiedzę w trakcie specjalnie przygotowanej gry dotyczącej prowadzenia negocjacji międzynarodowych. Młodzi liderzy zostali podzieleni na dwie grupy i prowadzili debatę, której przedmiotem była kondycja i przyszłość Unii Europejskiej. Kulminacyjnym punktem było przygotowanie i zaprezentowanie wystąpienia publicznego.

11. Główne zdarzenia prawne w działalności statutowej o skutkach finansowych:

Brak.

12. Działalność gospodarcza:

Fundacja nie prowadzi działalności gospodarczej.

13. Odpisy uchwał zarządu fundacji (w załączeniu do sprawozdania):

- Uchwała nr 1/2015 Zarządu Fundacji „Międzynarodowy Instytut Społeczeństwa Obywatelskiego” z dnia 16 lutego 2015 roku w sprawie powołania prof. dra hab. Marka Chmaja na członka Rady Programowej.
- Uchwała nr 2/2015 Zarządu Fundacji „Międzynarodowy Instytut Społeczeństwa Obywatelskiego” z dnia 16 lutego 2015 roku w sprawie zastosowania do sprawozdania finansowego Fundacji za rok 2014 uproszczeń dotyczących sporządzania bilansu oraz rachunku zysków i strat.
- Uchwała nr 3/2015 Zarządu Fundacji „Międzynarodowy Instytut Społeczeństwa Obywatelskiego” z dnia 23 czerwca 2015 roku w sprawie przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego Fundacji.

14. Uzyskane w roku sprawozdawczym przychody ze:

- a) spadków: 0,00 zł
- b) zapisów: 0,00 zł
- c) darowizn: 0,00 zł
- d) zbiorów publicznych: 0,00 zł
- e) źródeł publicznych (w tym z budżetu państwa i gminy): 0,00 zł
- f) oprocentowania rachunków bankowych: 0,77 zł
- g) loterii: 0,00 zł
- h) odpłatnych świadczeń w ramach celów statutowych: 0,00 zł
- i) działalności gospodarczej: 0,00 zł
- j) inne rodzaje dochodów: 0,00 zł

15. Wysokość kosztów wynikających z:

- a) realizacji celów statutowych fundacji: 1 757,41 zł
- b) wydatków administracyjnych:
 - czynsze: 0,00 zł
 - opłaty telefoniczne: 0,00 zł
 - opłaty pocztowe: 0,00 zł

- inne: 668,50 zł
- c) działalności gospodarczej: 0,00 zł
- d) pozostałe koszty: 0,00 zł

16. Liczba osób zatrudnionych w fundacji:

Fundacja nie zatrudnia żadnych osób.

17. Łączna kwota wynagrodzeń w roku sprawozdawczym osób zatrudnionych:

Nie dotyczy.

18. Wysokość rocznego wynagrodzenia:

Nie dotyczy.

19. Wydatki na wynagrodzenia z tytułu umów zlecenia:

Fundacja nie zawierała w 2015 roku umów zlecenia.

20. Udzielone przez fundację pożyczki pieniężne z podziałem wg ich wysokości, ze wskazaniem pożyczkobiorców i warunków przyznania pożyczek oraz z podaniem podstawy statutowej udzielania tych pożyczek:

Fundacja nie udzielała pożyczek pieniężnych.

21. Kwoty na rachunkach bankowych (ze wskazaniem banków):

7 574,86 zł - Bank Ochrony Środowiska S.A. I O./WARSZAWA

22. Wartość nabytych obligacji:

Fundacja nie nabyła obligacji.

23. Wartości objętych udziałów i nabytych akcji w spółkach prawa handlowego ze wskazaniem tych spółek:

Nie dotyczy.

24. Nabyte nieruchomości, ich przeznaczenie oraz wysokość kwot wydatkowanych na ten cel:

Nie dotyczy.

25. Nabyte pozostałe środki trwałe:

Nie dotyczy.

26. Wartość aktywów i zobowiązań fundacji ujętych we właściwych sprawozdaniach finansowych:

- a) aktywa: 7 574,86 zł
- b) zobowiązania: 0,00 zł

27. Dane o działalności zleconej fundacji przez podmioty państwowe i samorządowe (usługi, państwowe zadania zlecone i zamówienia publiczne):

Nie dotyczy.

28. Wynik finansowy działalności wyszczególnionej w pkt. 24:

Nie dotyczy.

29. Informacja o rozliczeniach fundacji z tytułu ciężących zobowiązań podatkowych, a także o składanych deklaracjach podatkowych:

Zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu – CIT 8 (strata 667,73 zł)

Podatek dochodowy od osób prawnych – zwolnienie przedmiotowe

30. Informacje o przeprowadzonych w fundacji w roku sprawozdawczym kontrolach oraz wyniki tych kontroli:

W roku 2015 w Fundacji nie była przeprowadzana żadna kontrola.

Prezes Fundacji

Mateusz Komorowski /-/